

Onderwerp

Provinciaal belang voor Defensieactiviteiten

Gedeputeerde Staten stellen voor

1. Beslispunten

1. Defensieactiviteiten in de provincie Flevoland van provinciaal belang te verklaren.

2. Doelstelling programmabegroting

Dit onderwerp past binnen het programmaonderdeel 3.2 Gebiedsopgaven van het Programma 3 Bloeiende economie. Het draagt tevens bij aan de transitieopgaven 'energie', 'digitalisering', 'landelijk gebied' en 'wonen (vitale samenleving)'.

3. Eerdere behandeling

Provinciale Staten zijn met verschillende mededelingen geïnformeerd over het proces van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Tijdens haar vergadering van 2 juli 2025 heeft de commissie RND wensen en opvattingen meegegeven voor de zienswijze op het ontwerp NPRD. De zienswijzen welke vanuit Flevoland zijn ingediend zijn met de mededeling van 26 augustus 2025 (3419395) ter kennis van Provinciale Staten gebracht.

4. Bevoegdheden PS en doel behandeling

Het aanwijzen en realiseren van de nieuwe Defensieactiviteiten in Flevoland is een taak en bevoegdheid van het Rijk. Om ervoor te zorgen dat deze Defensieactiviteiten goed in de regio ingebed raken, is het gewenst om defensieactiviteiten aan te merken als provinciaal belang. Dit is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Dit geeft anderen helderheid over dat waar de provincie over wil gaan en gaat. Gelet op de Omgevingswet kan de provincie op basis van een gemotiveerd provinciaal belang desgewenst haar bevoegdheden van de Omgevingswet inzetten (denk aan het vaststellen van omgevingsvisie, programma's, omgevingsverordening). Daarbij geldt voor een aantal bevoegdheden (o.a. adviesrol GS bij omgevingsvergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteit) aanvullend dat het provinciaal belang moet blijken uit een document dat door een bestuursorgaan van de provincie openbaar is gemaakt, zoals de omgevingsvisie of een programma.

5. Verdere behandeling PS

Op dit moment wordt gewerkt aan actualisatie van de provinciale omgevingsvisie. Voor zover provinciale belangen niet voortkomen uit wettelijke taken en bevoegdheden, ligt het in de rede dat deze in de omgevingsvisie benoemd worden (omdat die provinciale belangen vooral politiek-bestuurlijk bepaald zijn). De omschrijving van de provinciale belangen wordt ingebracht bij het proces van de actualisatie van de provinciale omgevingsvisie. Dit geldt ook voor het provinciaal belang ten aanzien van defensieactiviteiten.

Het beschreven provinciaal belang wordt geplaatst op de website van de provincie en toegezonden aan de (mede)overheden die ermee te maken kunnen krijgen. Verder wordt zij verwerkt in de 'lijst van gevallen van provinciaal belang' die ons college vaststelt.

Provinciale Staten

17 december 2025

Agendapunt

Lelystad

30 september 2025

Registratienummer

3433908

Expertiseteam

ETGO

Portefeuillehouder

Müller, E.T.M.

Routing

Commissie Ruimte, Natuur en

Duurzaamheid:

26 november 2025

3 december 2025

Duidelijkheid over de positie van de provincie bij de inbedding van deze defensieactiviteiten is gewenst voordat Defensie de realisatie van de Defensieactiviteiten start. Naar verwachting wordt het NPRD eind 2025/begin 2026 vastgesteld, waarna Defensie de realisatie ter hand neemt.

6. Korte toelichting op voorstel

De komst van de Defensieactiviteiten in Flevoland heeft impact op de (sociale, economische en fysieke) ontwikkeling van Flevoland en de inwoners. Het betreft nieuwe activiteiten waar in het provinciaal beleid nog geen uitspraken over zijn gedaan. Voorgesteld wordt om Defensieactiviteiten in de provincie Flevoland van provinciaal belang te verklaren.

7. Beoogd effect

Positie nemen over de regionale inbedding van Defensieactiviteiten in de omgeving, zodat de provincie beter haar rol kan pakken richting andere overheden. De provincie kan hiermee actief bijdragen aan het gesprek met het Rijk over de ruimtelijke, sociale en economische impact en een beoogde evenwichtige ontwikkeling van de defensieactiviteiten. Daarmee kan de provincie bijdragen aan het versterken van de leefbaarheid en bereikbaarheid in Flevoland en het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve effecten. Op dit moment gaat het vooral om de laagvlieggebieden voor helikopters, het MITC, Lelystad Airport en een centrale kazerne in Zeewolde.

8. Argumenten

1.1 *Provinciale Staten hebben door middel van de motie 'Ruimte voor Defensie, ruimte voor de Flevolandse' verzocht de leefbaarheid en bereikbaarheid van Flevoland te verbeteren.*

Uw motie '[Ruimte voor Defensie, ruimte voor de Flevolandse](#)' van 9 juli 2025 onderstreept dat de defensieopgave, zoals opgenomen in het NPRD, van grote invloed is op Flevoland en haar inwoners. Deze opgave biedt kansen, bijvoorbeeld op het gebied van werkgelegenheid en economische ontwikkeling, maar legt tegelijkertijd druk op de leefomgeving en bestaande voorzieningen. Uw staten constateerden dat Flevoland al kampt met achterstanden op het gebied van bereikbaarheid en leefbaarheid, en dat er dringend behoefte is aan investeringen in infrastructuur en voorzieningen die de sociaal-economische positie van de regio versterken.

1.2 *De komst van Defensieactiviteiten in Flevoland raakt bestaande provinciale opgaven en belangen.*

De provincie draagt bij aan de gereedstelling en veiligheid van het land. Het Rijk bepaalt welke Defensieactiviteiten in Flevoland terecht komen. Voor de komst van Defensie in Flevoland zet de provincie in op een goede inbedding in Flevoland als geheel en de desbetreffende locaties. De provincie zet zich in om kansen en potenties die Defensie met zich meebrengt te benutten, zoals versterking van de werkgelegenheid, samenwerking met onderwijs en innovatie, en het stimuleren van economische ontwikkeling en zorg. Tegelijkertijd wordt ingezet op het voorkomen en beperken van overlast, met aandacht voor het voorkomen van een waterbede-effect. Dit omvat een goede inpassing in de fysieke omgeving en inbedding in de regionale sociale en economische netwerken/ecosystemen, zodanig dat daarmee de regio wordt versterkt en invulling wordt gegeven aan urgente opgaven die er zijn.

Concrete voorbeelden die laten zien dat de Defensieactiviteiten in Flevoland de bestaande provinciale opgaven raken zijn:

- De komst van Defensieactiviteiten, zoals de centrale kazerne in Zeewolde, zal leiden tot een toename van verkeer en logistieke bewegingen, waardoor er meer gevraagd wordt van de provinciale infrastructuur.

- Defensie wil een corridor van cargodrones naar het MITC, een bedrijventerrein van provinciaal belang. Deze cargodrone-corridor onderstreept de rol van het MITC als test- en oefencentrum. In de verdere ontwikkeling van het MITC liggen kansen voor samenwerking met Defensie, onder meer op het gebied van logistiek, cyber, energie, composieten, hightech materialen en campusontwikkeling. Bestaande contacten bieden een basis om deze raakvlakken te benutten en te verankeren in de bredere MITC-ontwikkeling.
- De voorgenomen Defensieactiviteiten in Flevoland brengen een aanzienlijke extra vraag naar energie met zich mee. Deze vraag komt bovenop bestaande regionale ambities en ontwikkelingen, zoals campusvorming, bedrijvigheid en elektrificatie van mobiliteit. In een regio die al kampt met netcongestie, vraagt dit om gezamenlijke afstemming en slimme oplossingen voor energie-inpassing.
- De voorgenomen stationering van jachtvliegtuigen door Defensie raakt direct aan de provinciale opgave voor Lelystad Airport. Lelystad Airport ontwikkelt zich als logistiek knooppunt met groothandelsverkeer, innovatieve bedrijvigheid en samenwerking met omliggende agrariërs. De defensieactiviteit biedt kansen voor campusontwikkeling, werkgelegenheid en synergie met bestaande initiatieven op het gebied van energie, mobiliteit en hightech. Tegelijk vraagt dit om zorgvuldige ruimtelijke en sociale inpassing, gezien de impact op omgeving, stikstofruimte en leefkwaliteit. Afstemming is nodig om de meerwaarde voor de regio te benutten en overlast te beperken.
- De beoogde locatie voor de kazerne bij Zeewolde ligt in een gebied met strategisch belang voor toekomstige drinkwaterwinning. Daarnaast raakt de ontwikkeling aan andere wateropgaven zoals bodemdaling en waterberging. Een zorgvuldige ruimtelijke afweging is daarom essentieel om de wateropgave niet te ondermijnen, maar juist te versterken.
- De komst van een kazerne met zorgafdeling en zorgopleidingen bij Zeewolde biedt kansen voor versterking van de regionale zorginfrastructuur. Door de koppeling met onderwijs en praktijk ontstaat een impuls voor de instroom van zorgprofessionals, wat aansluit bij de provinciale opgave om de zorgcapaciteit in Flevoland.
- Flevoland staat voor een forse woningbouwambitie van 100.000 woningen, waarbij ruimtelijke keuzes en leefkwaliteit centraal staan. De voorgenomen Defensieactiviteiten leggen extra druk op de fysieke ruimte en beïnvloeden de omgeving van bestaande en geplande woongebieden. Geluidsoverlast, veiligheidszones en infrastructuurbehoeften kunnen de woningbouwopgave compliceren, maar bieden ook kansen voor versterking van voorzieningen en werkgelegenheid. Juist daarom is regionale inbedding essentieel, zodat Defensieactiviteiten en woningbouw elkaar niet belemmeren maar versterken.

Het is daarmee gewenst dat de Defensieactiviteiten zodanig worden ingebed dat het de regio versterkt en invulling geeft aan de opgaven die er zijn (voor wat, hoort wat).

- 1.3 *Voor het verzekeren van een goede regionale inbedding van de Defensieactiviteiten, moet de provincie haar provinciaal belang benoemen om over de regionale inbedding ervan te kunnen gaan.*

Op dit moment is Defensie beperkt in Flevoland aanwezig, denk aan het zendstation in Zeewolde en het bestaande laagvlieggebied in het oosten van de gemeente Dronten.

In het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) zijn vier locaties in Flevoland genoemd waar nieuwe Defensieactiviteiten komen (zie bijlage voor beschrijving Defensieactiviteiten):

- een laagvlieggebied voor helikopters in de gemeenten Dronten en Noordoostpolder, rondom het Ketelmeer;
- een corridor voor cargodrones richting het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC);
- jachtvliegtuigen met een main-operating-base bij Lelystad Airport (LA);

- een centrale kazerne voor ondersteunende diensten in Zeewolde waar opleiding en praktijk worden gecombineerd.

Laagvlieggebied voor helikopters

Binnen het laagvlieggebied liggen o.a. landbouwbedrijven, natuurgebieden, stiltegebied Roggebotzand en recreatieterreinen waaronder Schokland. Verder zijn ontwikkelingen voorzien zoals (uitbreiding van) stedelijk gebied, 380 kV-verbindingen en de Lelylijn.

Het gaat hier om opgaven die bij de provincie zijn neergelegd en provinciale belangen die al in het provinciale beleid zijn genoemd. Deze bieden aanknopingspunten voor de te maken afspraken.

Corridor met het MITC, Jachtvliegtuigen bij Lelystad Airport (Businesspark) & Centrale kazerne voor ondersteunende diensten

Bij het MITC, Lelystad Airport (Businesspark) en de centrale kazerne gaat het om de ontwikkeling van bijzondere werklandschappen. Deze werklandschappen onderscheiden zich door hun aantoonbare bijdrage aan campusontwikkelingen, de betekenis voor innovatie die van (inter)nationaal belang is (zoals de dual use met defensie) en de bijdrage aan andere nationale opgaven zoals de gereedstelling, de energieopgave of de opkomende wateropgave. Door deze gecombineerde functies hebben deze werklandschappen een aantrekkende werking voor innovatie en bedrijvigheid en dragen ze bij aan een toekomstbestendige, veerkrachtige regionale economie en weerbare samenleving. Voor de ontwikkeling van deze gebieden is de bereikbaarheid met de omgeving van belang, waarbij het gaat om bereikbaarheid via weg, spoor, lucht, water, leidingen en/of digitaal.

De voorgenomen Defensieactiviteiten in Flevoland – waaronder een cargodrone-corridor richting het MITC, jachtvliegtuigen met een main operating base bij Lelystad Airport en een centrale kazerne voor ondersteunende diensten in Zeewolde – vragen om zorgvuldige inpassing in de fysieke omgeving én in de regionale sociale en economische netwerken. Deze locaties zijn of worden onderdeel van een breder werklandschap dat bijdraagt aan een gezonde en weerbare samenleving en regio. Zowel het MITC als Lelystad Airport zijn aangewezen als bedrijventerreinen van provinciaal belang, met potentie voor innovatie, samenwerking en spin-off. De kazerne in Zeewolde betekent een transformatie van landelijk gebied naar een bijzonder werklandschap, waarbij versterking van de regio en aansluiting op bestaande opgaven centraal staan. De gezamenlijke ontwikkeling van deze defensieclusters biedt kansen voor regionale groei, mits deze goed worden afgestemd op de omgeving en de provinciale ambities.

Overall Flevoland

De komst van Defensie in Flevoland heeft een impact die niet alleen de locaties betreft, maar ook de bredere sociale en economische ontwikkeling van Flevoland. Dat betreft mobiliteit, innovatie, opleiding, arbeidsmarkt. Het raakt daarmee de Flevolandse samenleving. Voor een gezonde en weerbare samenleving is het gewenst dat ook in die netwerken/ecosystemen Defensie goed wordt ingebed. Echter is dit momenteel nog niet benoemd als provinciaal belang.

Voor Defensie worden vanuit Europa en het Rijk gelden vrijgemaakt die zien op innovaties en op mobiliteit die zowel voor Defensie-doeleinden als civiele doeleinden gebruikt kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan het SEC-fund van het Rijk en de gelden voor Connectie Europe Facility Transport. Zo staat de Lelylijn op de Europese kaart van TEN-T.

Door het vaststellen van provinciaal belang maakt de provincie duidelijk dat zij mede aan de lat staat voor het bepalen van de kaders waarbinnen Defensieactiviteiten in Flevoland plaatsvinden.

1.4 Met het vaststellen van een provinciaal belang door PS kan GS vervolgens gevallen van Provinciaal belang benoemen

Op basis van het voorliggende provinciaal belang kunnen Gedeputeerde Staten conform artikel 16.15a Omgevingswet na uw besluit de volgende 'gevallen van provinciaal belang' op de Lijst van gevallen van provinciaal belang plaatsen:

- laagvlieggebieden voor helikopters in Dronten en de Noordoostpolder
- inbedding van de corridor voor cargodrones bij het MITC te Marknesse
- jachtvliegtuigen bij Lelystad Airport met een main-operating-base
- centrale kazerne in Zeewolde

Hiermee kan het provinciaal belang ook gebruikt worden bij inzet van provinciale instrumenten bij omgevingsvergunningen.

9. Kanttekeningen

1.1 Het is het Rijk (ministerie van Defensie in samenspraak met het ministerie van IenW en BZK) die de Defensieactiviteiten zal gaan realiseren. Het Rijk kan daarbij provinciale belangen aan de kant zetten, maar zal dan moeten motiveren waarom geen invulling aan de provinciale belangen wordt gegeven. Alleen wanneer het Rijk overtuigend aantoont waarom provinciale belangen niet kunnen worden gehonoreerd, kan van een dergelijke afweging sprake zijn.

10. Bijlagen

Link naar factsheet met eerder aan PS gegeven uitleg over provinciaal belang:

<https://stateninformatie.flevoland.nl/agenda/bijlage/1773#:~:text=Een%20provinciaal%20belang%20is%20een,het%20provinciaal%20belang%20kunnen%20motiveren>

Naam stuk:	eDocs nummer:	Bijgevoegd of periode ter inzage
Beschrijving defensieactiviteiten	3441614	Tot